

رصد فعالیت ها و برنامه های شرکتهای بین المللی نفت و گاز

در

مه ۲۰۱۸

مدیریت برنامه ریزی تلفیقی
معاونت برنامه ریزی و تلفیق طرحها و برنامهها

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

فهرست

الف- مشتریان آسیایی

۱- کره جنوبی

۲- هند

۳- ژاپن

ب- مشتریان اروپایی و مدیترانه

۱. بازار شمال غرب اروپا

۲. بازار مدیترانه

ج- واکنش اعضای اوپک به تحریم ایران و در تلاش برای افزایش تولید

مقدمه

تصمیمات و برنامه‌های شرکت‌های بین‌المللی نقش به‌سزایی در تغییرات عرضه و تقاضای نفت و استراتژی شرکت ملی نفت ایران داشته به طوری که هریک از این برنامه‌ها می‌تواند برنامه سایر شرکت‌ها این شرکت را تحت تأثیر قرار دهد. گزارش پیوست اهم برنامه‌ها و اقدامات این شرکت‌های بین‌المللی را بررسی نموده است.

آگاهی از شرایط و ویژگی‌ها و تغییرات عرضه و تقاضا در بازار نفت خام و گاز و تصمیمات و برنامه‌های کشورهای تولیدکننده و شرکتهای بین‌المللی نفتی و گازی، نقش بسزائی در پیش‌بینی بازار و عملکرد شرکت ملی نفت ایران در مواجهه با افزایش تولید و سرمایه‌گذاری دارد. البته با در نظر گرفتن مشکلات کنونی، سرمایه‌گذاری در بخش بالادست از طریق شرکتهای معتبر بین‌المللی با محدودیت‌ها و مشکلاتی روبرو خواهد بود، بنابراین لازم است که شرکت ملی نفت ایران با در نظر گرفتن پتانسیل شرکتهای داخلی از ابعاد مختلف فنی، مالی و همچنین عملیاتی، سرمایه‌گذاری خود را مبتنی بر اولویتهای حفظ توان تولید و توسعه‌ای هدایت نماید.

پیش بینی واکنش‌های مشتریان ایران در مقابل اعمال تحریم‌های اخیر آمریکا

با خارج شدن دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا از توافق هسته‌ای ایران، اگر چه برقراری مجدد تحریم‌های آمریکا تا ۴ نوامبر ۲۰۱۸ اجرایی نمی شود ولی خزانه داری آمریکا به خریداران خارجی نفت ایران توصیه نمود برای اینکه قادر به ارائه درخواست معافیت به واشنگتن در این دوره ۱۸۰ روزه باشند، بهتر است کاهش واردات خود را آغاز نمایند. آمریکا به شرکت‌ها یک مهلت ۱۸۰ روزه داده است تا مبادلات خود با ایران در زمینه نفت، گاز، پتروشیمی، سرمایه گذاری در صنایع بالادستی نفت، بنادر، کشتیرانی و کشتی سازی و بانک مرکزی ایران را کاهش دهند. کشورهای عضو اتحادیه اروپا با تصمیمات آمریکا مبنی بر وضع مجدد تحریم‌ها علیه ایران مخالفت شدید نموده و مقامات عالی کشورهای انگلیس، آلمان و فرانسه بیانیه مشترکی مبنی بر ادامه پایبندی به توافق هسته‌ای با ایران و حفظ برجام را صادر نمودند. لیکن توجه به این نکته ضروری است، از آنجائیکه دولت‌های اروپایی در خصوص فعالیت شرکت‌های بخش خصوصی اروپایی نمی توانند مداخله نموده و به دلیل روابط اقتصادی بسیار بالای شرکت‌های اروپایی با آمریکا، ادامه همکاری با ایران شامل اعمال جریمه و توقف فعالیت تجاری با شرکت‌های آمریکائی می گردد، لذا عملاً "بدون اخذ معافیت از تحریم‌های احتمالی آمریکا بر شرکت‌های اروپایی، ادامه فعالیت این شرکت‌ها علی‌رغم تاکیدات کشورهای اروپایی مبنی بر ادامه پایبندی به مفاد توافق هسته‌ای با ایران، دور از انتظار خواهد بود. البته اتحادیه اروپا در راستای تسهیل روابط مالی ایران با اتحادیه اروپا، ایجاد یک نظام مالی شبیه سوئیفت بر مبنای ارز یورو را در دست اقدام دارد.

این در حالی است که برخی از کارشناسان بر این باورند که منطقه آسیا-اقیانوسیه مهمترین منطقه خریداران نفت خام ایران باقی خواهد ماند به دلیل آنکه صادرات به این منطقه حدود ۶۸ درصد از کل صادرات ایران را از زمان لغو تحریم‌ها در ژانویه ۲۰۱۶ به بعد، تشکیل می دهد.

به همین دلیل تامین نفت خام مورد نیاز این کشورها با مشخصات نفت خام ایران علی‌رغم تلاش برخی کشورها برای جایگزین نمودن نفت خام خود به جای نفت ایران، تاحدودی دشوار به نظر می رسد. ضمن اینکه این کشورها مبادلات تجاری وسیعی با ایران داشته که کاهش سطح روابط تجاری متقابل، برای آنها از نظر اقتصادی به صرفه نخواهد بود. اروپا نیز حدود ۳۰ درصد از کل بازار صادراتی نفت خام ایران را تشکیل می دهد که البته تجربه سال‌های اخیر نشان می دهد که کشورهای اروپایی خریدار نفت خام ایران، پایبندی بیشتری به تحریم‌های وضع شده خواهند داشت و در صورتی که خریداران این منطقه اروپا قادر به وارد نمودن نفت خام از ایران نباشند، روزانه حدود ۶۳۰ هزار بشکه نفت خام از سایر بازارها بایستی تأمین نمایند.

الف- مشتریان آسیایی:

۱- کره جنوبی:

بازار کره جنوبی نقش بسیار مهمی برای ایران دارد زیرا سومین وارد کننده بزرگ نفت و میعانات گازی از ایران است. با توجه به روابط مستقیم تجاری کره جنوبی با آمریکا، کره جنوبی درصدد است تا واردات نفت از ایران را کاهش دهد تا مشمول معافیت های آمریکا از تحریم شود و پالایشگاه های این کشور در حال بررسی این کاهش می‌باشند. شایان ذکر است کره جنوبی پنجمین وارد کننده بزرگ نفت خام جهان است و به صورت قابل توجهی به واردات نفت خام و میعانات گازی از ایران وابسته است.

البته خود کره جنوبی از قبل اقدام به کاهش واردات از ایران نموده است. در ماه آوریل ۲۰۱۸ کل واردات این کشور از ایران ۱/۱۰ میلیون بشکه بود که ۵/۱۷ درصد کمتر از دوره مشابه در سال گذشته است. آوریل ششمین ماه متوالی است که کره جنوبی واردات خود از ایران را کاهش می دهد. در دوره ژانویه تا آوریل سال جاری، واردات نفت کره از ایران نسبت به سال گذشته ۶/۳۴ درصد کاهش یافت و به ۵۱/۳۸ میلیون بشکه رسید. مهمترین شرکت های طرف قرار داد کره جنوبی با ایران در حوزه واردات نفت خام و میعانات گازی را می توان به شرح ذیل برشمرد:

۱-۱- مشتریان نفت خام:

۱-۱-۱- شرکت SK Energy:

این شرکت یک واحد ۸۴۰ هزار بشکه ای پالایش نفت خام دارد و واردات نفت خام از ایران را از ۱۰/۵۸ میلیون بشکه در دوره ژانویه تا آوریل ۲۰۱۷ به ۵/۰۸ میلیون بشکه در دوره مشابه در سال جاری کم کرده است. شرکت SK Innovation که مدیریت هر دو شرکت SK Energy و SK Incheon را به عهده دارد، از مدتی قبل واردات نفت خام سبک و شیرین از روسیه و قزاقستان را افزایش داده و در راستای سیاست های دولت کره آماده است تا مقدار واردات از ایران را باز هم کاهش دهد.

۱-۱-۲- پالایشگاه S-Oil و GS Caltex:

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

کره جنوبی در دوره تحریم های قبلی در فاصله سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ موفق شده با کاهش قابل توجه از مقدار واردات، معافیت هایی از تحریم به دست آورد. این کشور مقدار واردات خود از ایران را از ۸۷/۱۸ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۱ به ۴۲/۲ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۵ کاهش داده بود. اما پس از توافق هسته ای در ژانویه ۲۰۱۶، مقدار واردات از ایران ماه به ماه افزایش یافت؛ به طوری که در طی سال ۲۰۱۷ این کشور ۱۴۷/۸۷ میلیون بشکه نفت از ایران وارد نموده است.

۱-۲-۱- مشتریان میعانات گازی:

۱-۲-۱- شرکت پتروشیمی هانوا-توتال:

این شرکت یک واحد ۱۸۰ هزار بشکه ای اسپلیتر کاندنسیت دارد که در چهار ماهه نخست سال ۲۰۱۸ با ۱۲/۴۸ میلیون بشکه کاندنسیت، بزرگترین شرکت وارد کننده کره ای از ایران بوده است. این مقدار نسبت به سال گذشته ۱۹/۲ درصد کاهش نشان می دهد. علت اصلی این کاهش، شروع به کار اسپلیتر های جدید در ایران و رشد مصرف کاندنسیت در داخل کره جنوبی است. این شرکت آماده است تا واردات از ایران را باز هم کاهش دهد و از قبل، تامین عرضه نفت خود از ایران را با کشورهای قطر و لیبی جایگزین نموده است.

۱-۲-۲- شرکت SK Incheon:

این شرکت یک واحد اسپلیتر کاندنسیت با ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز دارد و مقدار واردات از کاندنسیت ایران را با ۶/۶۳ درصد کاهش نسبت به مدت مشابه در سال قبل، به ۵/۸۸ میلیون بشکه در دوره ژانویه تا آوریل ۲۰۱۸ رسانیده است.

۱-۲-۳- شرکت Hyundai Chemical:

این شرکت یک واحد اسپلیتر با ظرفیت ۱۳۰ هزار بشکه در روز دارد و واردات کاندنسیت از ایران را طی دوره ژانویه-آوریل سال جاری به میزان ۲۲/۲ درصد کاهش داده و فقط ۸/۴ میلیون بشکه وارد نموده است. در مقابل، این شرکت برداشت از لیبی، آمریکا و عربستان را افزایش داده تا بتواند نیازهای خود را پوشش دهد. شرکت Hyundai Oilbank در همین مدت واردات نفت خام از ایران را ۹/۳ درصد افزایش داده و به ۶/۲۲ میلیون

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

بشکه رسانده است. این شرکت اعلام نمود، در حال مذاکره با دولت برای کاهش مقدار واردات نفت و میعانات گازی از ایران است.

۲- هند:

هندوستان به طور سنتی یکی از مشتریان نفت ایران می باشد و با توجه به اینکه در پرداخت بدهی های خود با توسل به برخی مشکلات ناشی از سیستم های مالی تعلق و تأخیر می کند و با تاخیر پرداخت می کند و یا توانسته با انعقاد یک موافقتنامه بخشی از بدهی های خود را با کالاهای هندی تهاتر نماید، واردات نفت از ایران یک امتیاز ویژه برای هند محسوب می شود. به دلایل فوق قطع واردات نفت هند از ایران بسیار دور از انتظار است، مگر اینکه تهدیدات آمریکا در دوره جدید جدی تر از گذشته باشد.

۱-۲- شرکت ریلاینس:

صنایع ریلاینس هند^۱ در راستای تحریم های جدید آمریکا، در نظر دارد واردات نفت از ایران را متوقف نماید. انتظار می رود تصمیم شرکت ریلاینس در ماه های اکتبر یا نوامبر سال جاری صورت عملی به خود بگیرد. برخی از تحریم ها بعد از یک دوره ۹۰ روزه از ماه اوت اجرایی می شوند و بقیه آنها از جمله بخش نفت، پس از یک دوره ۱۸۰ روزه که برای پایان دادن به معاملات نفتی با ایران در نظر گرفته شده، در تاریخ ۴ نوامبر سال جاری اجرایی خواهد شد. شرکت هایی که به سیستم مالی آمریکا متصل هستند، در صورت پیروی نکردن از مفاد تحریم اخیر مشمول جریمه خواهند شد. شرکت ریلاینس به واسطه شرکت های نفتی و مخابراتی زیرمجموعه خود در آمریکا و ارتباط با سیستم مالی این کشور، با ریسک قابل توجهی مواجه است. این شرکت که مجتمع مدرن پالایشی جامناگار در گجرات به ظرفیت ۱/۴ میلیون بشکه در روز را در اختیار دارد، به مقامات شرکت ملی نفت ایران اعلام نموده است که واردات نفت خام را در ماه اکتبر یا نوامبر ۲۰۱۸ متوقف می کند.

واردات نفت خام شرکت ریلاینس طی شش ماهه ژانویه تا آوریل ۲۰۱۸، در حدود ۹۶ هزار بشکه در روز می باشد.

۲-۲- شرکت Bharat Petroleum :

^۱ این شرکت هندی مالک بزرگترین مجتمع پالایشی جهان است.

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

این شرکت قصد دارد محموله های نفت خام قرارداد مدت دار ماهانه خود را به طور منظم طی روزهای آتی از شرکت ملی نفت ایران دریافت نماید. پالایشگاه BPCL با ظرفیت ۱۹۰ هزار بشکه در روز در سواحل غربی هند براساس قرارداد بلندمدت برای ماه مه ۱۳۰ هزار تن نفت خام از ایران دریافت خواهد کرد. شرکت BPCL در حال حاضر یک قرارداد بلندمدت با شرکت ملی نفت ایران برای خرید ۱ میلیون تن جهت پالایشگاه Kochi طی دوره آوریل ۲۰۱۸- مارس ۲۰۱۹ در دست اجرا دارد.

۳- ژاپن:

پالایشگران ژاپنی برای رعایت مهلت ۱۸۰ روزه آمریکا برای کاهش واردات نفت از ایران، از اکتبر ۲۰۱۸ واردات نفت از ایران را کاهش می دهند.

۳-۱- شرکت ایده میتسو کوسان:

این شرکت اعلام نمود که با توجه به تجربه تحریم های قبلی ایران، واردات نفت ایران را از ماه اکتبر رصد می کند و برنامه واردات نفت خام خود از ایران را در اوایل ماه اوت تعدیل خواهد نمود.

شایان ذکر است که بر اساس اطلاعات وزارت اقتصاد، صنعت و تجارت ژاپن ۵ درصد از واردات نفت خام ژاپن، از ایران می باشد و در سال مالی آوریل ۲۰۱۷ تا مارس ۲۰۱۸ روزانه ۱۶۵ هزار بشکه نفت خام از ایران وارد کرده است که ۲۸ درصد نسبت به سال مالی قبلی کمتر بوده است.

ب- مشتریان اروپایی و مدیترانه:

۱- بازار شمال غرب اروپا:

برخی از پالایشگاه های شمال غرب اروپا به سرعت در حال متنوع نمودن منابع تأمین نفت خام خود هستند و اعلام نموده اند که محدودیت های ناشی از خروج آمریکا از توافق هسته ای ایران، تأثیر کمی بر آنان خواهد گذاشت چرا که پیش از این طی سالهای ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۶ بر این مشکل فائق آمده اند.

۲- بازار مدیترانه:

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

۱-۲- پالایشگاه ایتالیایی سارآس:

این شرکت اعلام کرد که بیش از ۳۰ نوع نفت خام با کیفیت های متفاوت از ۳۰ کشور در سال ۲۰۱۷ خریداری نموده است.

۲-۲- پالایشگاه لهستانی Orlen PKN :

تنوع منابع تأمین عرضه این شرکت به نحوی است که قادر به واکنش در مقابل تغییرات ژئوپلیتیک و بازار خواهد بود.

۳- اتحادیه اروپا:

مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا خانم موگیرینی به همراه وزرای خارجه فرانسه، آلمان و انگلستان درخواست مستثنا شدن شرکت های طرف قرارداد از اتحادیه اروپا با ایران، را به آمریکا ارائه دادند. در نامه ای به اداره خزانه داری آمریکا، موگیرینی و وزرای خارجه سه کشور فوق الذکر، درخواست تمدید دوره قبل از اعمال تحریم های جدید ایران برای شرکت هایی را دارند که عضو اتحادیه اروپا هستند و بعد از توافق هسته ای بین المللی مورخ ۱۶ ژانویه ۲۰۱۶، با ایران قرارداد منعقد نموده اند. همچنین درخواست نمودند که امور پزشکی و دارویی از تحریم ها معاف گردند. ضمناً اتحادیه اروپا درخواست نمود که کانال های مالی و بانکی با ایران، شامل بانک مرکزی ایران و خدمات مالی همچنان برقرار باقی بمانند. بعلاوه، در این نامه ذکر شده است که هیچ جایگزینی برای برجام وجود ندارد.

ج- واکنش اعضای اوپک به تحریم ایران و در تلاش برای افزایش تولید

در توافق اخیر بین اوپک و هم پیمانانش، مقرر شد که قرارداد کاهش سقف تولید که از ابتدای سال ۲۰۱۷ اجرایی شده بود، به قوت خود باقی بماند. مشروط بر اینکه کشورهای پایبند به این توافق که هم اکنون میزان تولیدشان کمتر از سهمیه تعیین شده است، تلاش خود را در جهت افزایش تولید تا سقف تعیین شده اولیه بنمایند. توافق انجام شده به دلیل عدم شفافیت کافی، منجر به برداشتهای متفاوتی توسط اعضاء گردیده در نتیجه بازار در واکنش به این خبر در حالت عدم اطمینان قرار دارد. بنا بر تفسیر عربستان، کشورهایایی که مازاد ظرفیت تولید

معاونت برنامه‌ریزی و تلفیق طرح‌ها و برنامه‌ها

مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی

دارند هم اکنون می‌توانند اقدام به تولید بیشتر برای جبران کاهش عرضه کشورهایی که کم‌تر از سهمیه اولیه توافق شده، تولید می‌کنند، بنمایند.

روسیه خواستار یک توافق جدید با اوپک برای افزایش تولید نفت است؛ مسکو به عنوان یکی از متحدین عربستان در اجرای توافق نامه کاهش تولید نفت، در حال حاضر خواستار خاتمه قرارداد فعلی اوپک با تولید کنندگان نفت غیر اوپک می‌باشد.

نتیجه گیری

با توجه به مطالب فوق به نظر می‌رسد که مجدداً ایران با چالش تحریم‌های اقتصادی روبرو باشد، لیکن تنها نکته‌ای که در حال حاضر واجد اهمیت است و باقی ماندن ایران در برجام را ضروری می‌نماید، عدم اعمال این تحریم‌ها از طرف سازمان ملل می‌باشد، بنابراین مادامی که شرکت‌های بین‌المللی نفتی با آمریکا مبادلات تجاری متقابل نداشته باشند، همکاری‌های تجاری با ایران مشمول تحریم‌های بین‌المللی نمی‌گردد، ضمن اینکه جنگ جدید تجاری آمریکا با اتحادیه اروپا، چین و روسیه این امیدواری را ایجاد می‌کند که این کشورها به دلیل مناسبات خصمانه آمریکا با کشورهای طرف قرارداد خود در آینده سایر کشورهای دنیا را در تلاش برای کاهش روابط تجاری خود و یا مقابله با سیاست‌های یکطرفه و خصمانه آمریکا قرار دهند و در این ارتباط روابط تجاری خود با ایران را کاهش نداده و حتی گسترش دهند. البته این انتظار تاحدودی به رویا شباهت دارد، لیکن سیاست‌های دولت ترامپ با طرف‌های تجاری خود تابع هیچ منطق سیاسی و تجاری نبوده و رفتار متقابل سایر کشورها در برابر عملکرد دولت ترامپ دور از انتظار نخواهد بود. به هر حال ایران می‌بایست آمادگی خود را با هر اتفاقی حفظ کند.